

تورش تجمعی در تخمین‌های محافظه‌کاری شرطی

دکتر یداله تاری‌وردی، استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دکتر بابک جمشیدی‌نویید، استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

سعید محمدی (نویسنده مسئول)، دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز

پست الکترونیکی: Saeed.mohammadi733@gmail.com

چکیده - محافظه‌کاری که یکی از مهمترین میثاق‌ها یا اصول محدودکننده حسابداری به شمار می‌رود، بر اعمال احتیاط در شناسایی و اندازه‌گیری درآمد و دارایی‌ها دلالت دارد. بدون تردید، محافظه‌کاری جایگاه بی‌نهایت مهم در باورهای حسابداری دارد؛ در واقع حتی عده‌ای آن را اصل حسابداری نامیده‌اند، از طرف دیگر تورش، انحراف از تصمیم‌گیری‌های درست و بهینه است. از آنجایی که زمان و منابع شناخت محدود هستند، نمی‌توان داده‌هایی را که از محیط اخذ می‌شود به صورت بهینه مورد تجزیه و تحلیل قرار داد، بنابراین ذهن انسان به طور طبیعی از «قواعد سرانگشتی» استفاده می‌کند. هدف این پژوهش، بررسی تاثیر تورش تجمعی بر تخمین‌های محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو و مدل BKN است، به منظور آزمون فرضیه‌ها از داده‌های ۱۳۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در قلمرو زمانی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۴ استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها، بیانگر این است که بین اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو رابطه منفی و معناداری وجود دارد اما بین اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و در اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو و مدل BKN تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به اینکه ثابت شده که بین اثر تجمعی تورش بر محافظه‌کاری شرطی بین مدل باسو و مدل BKN در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معنی‌داری وجود دارد. بنابراین طبق این پژوهش تورش تجمعی معیار مناسبی برای ارزیابی محافظه‌کاری شرطی در مدل باسو و مدل BKN می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: تورش تجمعی، محافظه‌کاری شرطی، مدل باسو، مدل BKN

۱. مقدمه

انگیزه اصلی محافظه‌کاری شرطی، خنثی کردن تمایل مدیران برای انتشار اطلاعات مساعد در شرایطی است که رویداد نامساعد رخ داده باشد (تان، ۲۰۱۳). محافظه‌کاری شرطی را محافظه‌کاری پس‌رویدادی می‌نامند و علت نام‌گذاری آن نیز وابسته بودنش به اخبار است (باسو، ۱۹۹۷). به نظر مالمندیر^۱ (۲۰۱۱)، اعمال برخی

1. Patatoukas and Thomas

تغییرات در متغیر وابسته مدل باسو (۱۹۹۷) (مانند استفاده از قیمت سهام در اول دوره به جای پایان دوره، یا استفاده از تأخیرهای زمانی یک‌ساله و دوساله برای متغیر وابسته)، می‌تواند به کاهش تورش در مدل برآورد محافظه‌کاری و افزایش دقت اندازه‌گیری محافظه‌کاری منجر شود. بنابراین هدف از انجام آزمون براساس مدل بسط داده شده گرایس (۲۰۱۱)، برآورد دقیق‌تر محافظه‌کاری شرطی است. این مدل قصد دارد با استفاده از متغیرهای اصلی اندازه (ارزش بازار حقوق صاحبان سهام)، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، اهرم و نوسان بازده سهام را محاسبه کند. همچنین با به‌کارگیری متغیرهای سود غیرمنتظره و بازده غیرمنتظره (براساس میانگین بازده تعدیل شده براساس بازده بازار) و بازده پرتفویهای ساخته شده (براساس معیارهای اندازه و نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار)، به بررسی وجود محافظه‌کاری شرطی در سود حسابداری شرکت‌ها پردازد. هدف این پژوهش، بررسی تأثیر تورش تجمعی بر تخمین‌های محافظه‌کاری شرطی شرکت‌های بورسی براساس مدل باسو و مدل BKN است. ایتزیدیس (۲۰۱۱) در تحقیقی با عنوان "اریب تجمعی در برآوردهای محافظه‌کاری شرطی: تئوری و شواهد" به بررسی تأثیر اثر اریب تجمعی بر تخمین‌های حاصله از مدل باسو و مدل BKN پرداختند. آن‌ها مطالعه‌ای تحلیلی درباره تأثیر اریب بر تخمین‌ها انجام دادند و در تحقیق خود دو نوع از اریب را مورد بررسی قرار دادند: اریب متغیر حذف شده و اریب کم بودن نمونه. با استفاده از معیارهای مجزا برای اخبار خوب و بد هر شرکت و هر سال، آن‌ها توانستند علامت و مقدار اریب‌ها را تخمین بزنند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که برآوردهای محافظه‌کاری شرطی بر پایه رگرسیون‌های سود بر بازده توسط اریب‌های تجمعی غیرقابل اجتناب تحت تأثیر قرار می‌گیرند. بیور^۱ (۲۰۰۴) بیان می‌کند که اثر مقیاس می‌تواند توسط رابطه بین سود منتظره و بازده منتظره ایجاد شود و آن‌ها یک نسخه تعدیل شده از مدل باسو بر پایه رابطه بین سود غیرمنتظره و بازده غیرمنتظره (جهت اندازه‌گیری محافظه‌کاری در حسابداری) ارائه نمودند. وی همچنین اعلام می‌دارد علت اصلی تورش در برآورد مدل باسو به عدم کنترل رابطه سود و بازده مورد انتظار مربوط است. کنترل عواملی مانند اندازه شرکت، نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار حقوق مالکانه، اهرم، نوسانات بازده سهام و خارج کردن بخش مورد انتظار سود شرکت، موجب کاهش تورش و افزایش اطمینان در برآورد محافظه‌کاری شرطی در سود حسابداری می‌شود. همچنین برآورد مدل با روش اثرهای ثابت، تورش را کاهش می‌دهد. هیتوسن (۲۰۰۲) در تحقیقی با عنوان "شواهد بیشتر از تفاوت‌ها در معیار زمانی محافظه‌کاری شرطی" به بررسی و آزمون اثر مقیاس بر تخمین‌های حاصله از مدل باسو

---

1. Ball, Kothari and Nikolaev

پرداخت. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که برآوردهای مدل باسو تحت تأثیر مقیاس قرار می‌گیرند. در نتیجه بسته به حجم داده‌های در دسترس، تخمین‌ها نیز متغیر خواهند بود.

فخاری (۱۳۹۲) به بررسی محافظه‌کاری حسابداری و تأثیر کیفیت سود بر بازده دارایی‌ها و بازده سهام پرداختند. نتایج نشان داد که شاخص کیفیت سود معرفی شده بر مبنای شاخص محافظه‌کاری می‌تواند بخشی از تفاوت نرخ بازده دارایی‌های عملیاتی و نرخ بازده سهام جاری را با سال بعد بیان کند؛ به عبارتی، واحدهای اقتصادی که روش‌های محافظه‌کارانه را اعمال می‌کنند، می‌توانند با تغییر سرمایه‌گذاری در دارایی‌های عملیاتی، کیفیت سود واحد را تغییر دهند. حسنی (۱۳۹۲) به بررسی رابطه میان محافظه‌کاری حسابداری و بحران مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. آن‌ها دریافتند که شاخص محافظه‌کاری با بحران مالی شرکت‌ها دارای رابطه معنادار و مستقیم می‌باشد. همچنین آن‌ها دریافتند که محافظه‌کاری حسابداری ابزار مناسبی برای خروج از بحران‌ها در طولانی مدت می‌باشد. ستایش (۱۳۸۹) به بررسی رابطه کیفیت حسابرسی و محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی در گزارشگری مالی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بین دوره تصدی حسابرس و محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی رابطه معناداری وجود ندارد؛ اما بین اندازه حسابرس و محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. به عبارتی، واحدهای تجاری به موازات استفاده از حسابرسان بزرگ، محافظه‌کاری بیشتری در گزارشگری مالی اعمال می‌کنند. بنی‌مهد (۱۳۸۸) دریافت که بین محافظه‌کاری شرطی و هزینه سرمایه سهام عادی، رابطه معکوس و معناداری هست و همچنین بین محافظه‌کاری شرطی و هزینه سرمایه پرتفوی سهام عادی، رابطه مثبتی وجود دارد. ابراهیمی (۱۳۸۸) دریافت که شاخص کیفیت سود معرفی شده بر مبنای شاخص محافظه‌کاری می‌تواند بخشی از تفاوت نرخ بازده دارایی‌های عملیاتی و نرخ بازده سهام جاری را با سال بعد بیان می‌کند.

۲. فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه ۱: تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو تأثیر معناداری دارد.
- فرضیه ۲: تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN تأثیر معناداری دارد.
- فرضیه ۳: در تورش تجمعی بر محافظه‌کاری بین مدل باسو و مدل BKN تفاوت معناداری وجود دارد.

۳. متغیرهای پژوهش

سود خالص غیرمنتظره

متغیر وابسته این تحقیق سود خالص غیرمنتظره است که به صورت زیر اندازه‌گیری می‌شود:

$$\text{سود خالص غیرمنتظره} = \frac{(\text{سود خالص منتظره قبل از اعلام مجامع} - \text{سود خالص قبل از اعلام مجامع})}{\text{ارزش یازاری سهام در ابتدای دوره}}$$

بازده‌های غیرمنتظره: این متغیر به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{بازده مورد انتظار سهام} - \text{بازده کل} = \text{بازده غیرمنتظره}$$

محافظه‌کاری شرطی

مدل BKN: این مدل که جهت اندازه‌گیری محافظه‌کاری شرطی توسط بال، کوتاری و نیکولاو (۲۰۱۳)

ارائه شده به صورت زیر می‌باشد:

$$\frac{UX_{it}}{M_{it-1}} = \beta^+ . UR_{it}^+ + \beta^- . UR_{it}^- + \varepsilon_{it}$$

UR+ و UR-: به ترتیب مجموع اخبار خوب و اخبار بد طی سال هستند. برای تخمین این متغیرها، سال

را به دو بخش تقسیم می‌کنیم و برای هر بخش نوسانات قیمت سهام را محاسبه کرده و سپس UR+ و UR- را با جمع همه نوسانات غیرمنتظره مثبت (منفی) در قیمت طی یک سال محاسبه کرده و بر قیمت سهام در شروع آن سال تقسیم می‌شود.

مدل Basu: باسو با بکارگیری بازده سهام برای اندازه‌گیری اخبار توانست میزان عدم تقارن زمانی در

شناسایی اخبار بد و اخبار خوب را به عنوان معیاری از رفتار محافظه‌کارانه مورد آزمون قرار دهد. زیرا این تفسیر از محافظه‌کاری رابطه سود، بازده را تحت تاثیر قرار می‌دهد. از این رو، باسو با استفاده از رابطه رگرسیونی زیر بین سود و بازده سهام، دریافت که پاسخ سود نسبت به اخبار بد (بازده منفی سهام) به هنگام تر از پاسخ سود نسبت به اخبار خوب (بازده مثبت سهام) است.

$$\frac{E_{i,t}}{P_{i,t-1}} = b_0 + b_1 * D_{i,t} + b_2 * R_{i,t} + b_3 * D_{i,t} * R_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در این رابطه:

E = سود حسابداری، P = ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، R = بازده سهام (تفاوت قیمت هر سهم شرکت

در پایان دوره و قیمت هر سهم در ابتدای دوره بعلاوه تعدیلات ناشی از عایدات سهام (شامل سود، سهام جایزه و ...)

تقسیم بر قیمت هر سهم در ابتدای دوره، D = متغیر مجازی {در صورتی که اخبار بد وجود داشته باشد برابر یک و در غیر این صورت برابر با صفر است}

همچنین در این رابطه b_2 ، پاسخ سود را نسبت به بازده‌های مثبت و b_2+b_3 ، پاسخ سود را نسبت به بازده‌های منفی اندازه‌گیری می‌کند. محافظه‌کاری بیانگر این است که $b_2+b_3 > b_2$ یعنی $b_3 > 0$ باشد. باسو b_3 را ضریب عدم تقارن زمانی سود نامید و بدین ترتیب معیار عدم تقارن زمانی سود را معیاری برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری معرفی کرد.

۴. جامعه آماری و روش پژوهش

جامعه آماری این پژوهش ۱۳۰ شرکت از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. این شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۴ در بورس حضور داشته، سال مالی آنها منتهی به اسفند ماه بوده و جزء شرکت‌های صنعت سرمایه‌گذاری و بانک نمی‌باشند. همچنین شرکت‌های مذکور در طی دوره پژوهش تغییر سال مالی نداشته و اطلاعات آنها در دوره مذکور در دسترس بوده است. در بخش آمار توصیفی قبل از این که داده‌های خام مورد تجزیه قرار بگیرند ابتدا شاخص‌های مرکزی و پراکندگی آن‌ها به خوبی مشخص می‌شود که در این بخش به طوری کلی بیان می‌شوند.

جدول ۱. توصیف متغیرهای بعد از استفاده از تابع ریاضی (ارقام به میلیون ریال)

کشدگی	چولگی	انحراف معیار	مینیم	ماکزیمم	میانه	میانگین	
۳/۷	-۰/۲۸۲	۲/۲۶	۹/۳۹	۲۳/۴۳	۱۷/۶۲	۱۷/۵۶	تورش
۴/۴۵	۰/۹۷۱	۱/۴۲	۰/۰۱۸۷	۸/۴۴	۲/۲۷	۲/۳۸	محافظه‌کاری باسو
۵/۹۲	۱/۵۷	۰/۵۷۵	۰/۰۱۰۲	۳/۸۱	۰/۴۰۱	۰/۵۹۸	محافظه‌کاری BKN
۴/۰۱۱	۰/۴۲۰	۰/۱۰۳	۰۳/۰۰۱	۳/۶۳	۳/۳۱	۳/۳۲	اندازه شرکت
۲/۸۶	-۰/۴۸۶	۰/۱۷۵	۰/۰۱۲۷	۰/۹۴۳	۰/۵۶۱	۰/۵۳۶	اهرم مالی

منبع (یافته‌های تحقیق)

با توجه به اطلاعات جدول شماره (۱) می‌توان نتیجه گرفت که بدلیل استفاده از توابع ریاضی هیچ‌یک از متغیرهای اثر تورش، محافظه‌کاری باسو، محافظه‌کاری BKN، اندازه شرکت و اهرم مالی دارای مشکل کشدگی و چولگی نمی‌باشد.

برای تعیین این که روش استفاده از داده‌های متغیرها به صورت پانل باشد یا تلفیقی از آزمون لیمر استفاده می‌گردد، اگر سطح معنی‌داری آزمون لیمر معنی‌دار باشد روش پانل و در صورتی که معنی‌دار نباشد از روش تلفیقی استفاده می‌شود.

جدول ۲. آزمون F لیمر

فرضیه‌ها	شرح	آماره f	میزان خطا	روش
فرضیه اول	لیمر	1/38	0/03	روش تابلویی
فرضیه دوم	لیمر	3/99	0/000	روش تابلویی

منبع (یافته‌های تحقیق)

در جدول فوق مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری آزمون لیمر برای فرضیه‌های اول و دوم کمتر از ۵ درصد می‌باشد بنابراین برای آزمون فرضیه‌ها از روش پانل دیتا یا روش تابلویی استفاده می‌شود. برای استفاده از روش پانل دیتا بایستی روش استفاده از اثرات ثابت و یا تصادفی مشخص بشود آزمون هاسمن برای این مهم استفاده می‌شود به طوری که اگر میزان خطای محاسبه شده برای این آزمون بیشتر از ۵ درصد باشد از روش مدل با اثرات تصادفی، ولی اگر سطح خطای آن کمتر از ۵ درصد باشد از روش اثرات ثابت استفاده می‌شود.

جدول ۳. آزمون هاسمن برای استفاده از روش تصادفی یا ثابت

فرضیات	مقدار	احتمال خطا	روش
فرضیه اول	14/22	0/00	اثرات ثابت
فرضیه دوم	36/88	0/00	اثرات ثابت

منبع (یافته‌های تحقیق)

در جدول فوق مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری آزمون هاسمن برای فرضیه‌های تحقیق از ۵ درصد کمتر است لذا برای تخمین مدل از روش اثرات ثابت استفاده می‌شود.

۵. تجزیه و تحلیل فرضیات تحقیق

جدول ۴. ماتریس همبستگی بین متغیرها

تورش	محافظة کاری باسو	محافظة کاری BKN	اندازه شرکت	اهرم مالی
تورش	۱			
محافظة کاری باسو	0/43	۱		
محافظة کاری BKN	0/188**	-0/438**	۱	
اندازه شرکت	0/654**	0/199**	0/036	۱
اهرم مالی	-0/064*	0/044	0/020	0/042

منبع (یافته‌های تحقیق) - **،* معنی‌داری در سطح ۱ و ۵ درصد.

نتیجه این جدول نشان داد که اثر تجمعی تورش با محافظة کاری BKN و اندازه شرکت رابطه مستقیم و با اهرم مالی رابطه معکوسی برقرار کرده است.

فرضیه اول: اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو تأثیر معناداری دارد.

H0: اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی (براساس مدل باسو) تأثیر معناداری ندارد.

H1: اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی (براساس مدل باسو) تأثیر معناداری دارد.

$$\text{Baso conservation} = \beta_0 + \beta_1 (\text{bias}) + \beta_2 (\text{SIZE}) + \beta_3 (\text{LEV}) + \varepsilon$$

جدول (۵) خلاصه ضرایب

ضریب تعیین	مقدار f	سطح معنی‌داری	دوربین واتسون
۱/۱۵۷	۱۳/۱۲	۰/۰۰۱	۱/۷۹

منبع (یافته‌های تحقیق)

جدول (۶) آزمون ضرایب برای فرضیه اول

نتیجه	سطح معنی‌داری	مقدار t	احتمال	ضریب	متغیر مستقل	متغیر وابسته
فرضیه تایید می‌شود	0/003	-1/75	0/044	-0/077	اثر تجمعی تورش	محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو
	۰/۰۰۰	5/435	0/712	3/87	اندازه شرکت	
	0/631	0/381	0/388	0/148	اهرم مالی	
	۰/۰۰	-4/318	1/98	-8/55	مقدار ثابت	

منبع (یافته‌های تحقیق)

در جدول فوق مشاهده می‌شود ضریب تعیین به دست آمده برابر ۰/۱۵۷ می‌باشد که این نشان می‌دهد متغیرهای مستقل به مقدار ۱۵/۷ درصد توانایی پیش‌بینی متغیر وابسته را دارند. از طرفی سطح معنی‌داری آزمون f کمتر از ۱ درصد است بنابراین می‌توان گفت مدل معنی‌دار شده است و بین متغیرهای مستقل و وابسته رابطه خطی ایجاد شده است. میزان دوربین واتسون به دست آمده (۱/۷۹) بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته پس استقلال خطا پذیرفته شده است. در این فرضیه دیده می‌شود که سطح معنی‌داری آزمون t برای متغیر اثر تجمعی تورش از ۵ درصد کمتر است (0/003) پس فرض H0 رد می‌شود بنابراین می‌توان نتیجه گرفت اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو تأثیر معناداری دارد. بنابراین این فرضیه تایید می‌شود. ولی تأثیر اثر تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو تأثیری منفی است.

فرضیه دوم: اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN تأثیر معناداری دارد.

H0: اثر تورش تجمعی محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN تأثیر معناداری ندارد.

H1: اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN تأثیر معناداری دارد.

$$\text{BKN conservation} = \beta_0 + \beta_1 (\text{bias}) + \beta_2 (\text{SIZE}) + \beta_3 (\text{LEV}) + \varepsilon$$

جدول (۷) خلاصه ضرایب برای فرضیه دوم

ضریب تعیین	مقدار f	سطح معنی‌داری	دوربین واتسون
0/460	3/7	0/002	2/22

منبع (یافته‌های تحقیق)

جدول (۸) آزمون ضرایب برای فرضیه دوم

نتیجه	سطح معنی‌داری	مقدار t	احتمال	ضریب	متغیر مستقل	متغیر وابسته
فرضیه تایید می‌شود	0/0333	2/328	0/0134	0/0312	اثر تجمعی تورش	محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN
	0/0027	-3/893	0/234	-0/911	اندازه شرکت	
	0/010	2/405	0/143	0/344	اهرم مالی	
	0/002	2/810	0/740	2/08	مقدار ثابت	

منبع (یافته‌های تحقیق)

در جدول فوق مشاهده می‌شود ضریب تعیین به دست آمده برابر ۰/۴۶۰ می‌باشد که این نشان می‌دهد متغیرهای مستقل به مقدار ۴۶ درصد توانایی پیش‌بینی متغیر وابسته را دارند. از طرفی سطح معنی‌داری آزمون f کمتر از ۱ درصد است بنابراین می‌توان گفت مدل معنی‌دار شده است و بین متغیرهای مستقل و وابسته رابطه خطی ایجاد شده است. میزان دوربین واتسون به دست آمده (۲/۲۲) بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته پس استقلال خطا پذیرفته شده است. در این فرضیه دیده می‌شود که سطح معنی‌داری آزمون t برای متغیر اثر تجمعی تورش از ۵ درصد کمتر است (۰/۰۳۳۳) پس فرض H0 رد می‌شود بنابراین می‌توان نتیجه گرفت اثر تورش تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN تأثیر معناداری دارد. بنابراین این فرضیه تایید می‌شود. ولی تأثیر اثر تجمعی بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل BKN تأثیری مثبت است.

فرضیه سوم: در اثر تجمعی تورش بر محافظه‌کاری بین مدل باسو و مدل BKN تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۹) توصیف آزمون t برای مقایسه دو مدل باسو و BKN

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
محافظه‌کاری مدل باسو	2/49	1/22
محافظه‌کاری مدل BKN	0/611	0/554

منبع (یافته‌های تحقیق)

جدول (۱۰) آزمون t برای مقایسه دو مدل باسو و BKN

فاصله اطمینان ۹۵ درصد	سطح معنی‌داری		درجه آزادی	آماره t	سطح معنی‌داری	آماره f	
	حد بالا	حد پایین					
۱/۹	۱/61	۰/۰۰	1299	29/15	۰/۰۰	301	برابری واریانس
۱/۹	1/66	۰/۰۰	840	29/15	۰/۰۰	301	نابرابری واریانس

منبع (یافته‌های تحقیق)

نتایج جداول فوق نشان می‌دهد که میانگین به دست آمده بر اساس مدل باسو برابر با ۲/۴۹ و این مقدار برای مدل BKN برابر با ۰/۶۱۱ می‌باشد در این جدول دیده می‌شود که اختلاف آن‌ها برابر با ۱/۸۸ بوده و در آزمون در نابرابری واریانس در سطح خطای ۵ درصد و با فاصله اطمینان ۰/۹۵ ($1/88 < 1/9 < 1/61$) معنی‌دار شده است بنابراین می‌توان گفت که اثر تجمعی تورش بر محافظه‌کاری بین مدل باسو نسبت به مدل BKN بیشتر بوده است و این فرضیه تایید می‌شود.

۶. بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه فرضیه اول نشان داد که: اثر تورش تجمعی با دخالت متغیرهای کنترلی اندازه و اهرم مالی توانست محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو را تحت تاثیر قرار دهد ولی میزان تبیین مدل در فرضیه اول حدود ۱۶ درصد بود و علاوه بر این تاثیر اثر تجمعی تورش بر محافظه‌کاری شرطی براساس مدل باسو منفی بود یعنی اثر تجمعی تورش باعث کم شدن رویه محافظه‌کاری براساس مدل باسو می‌شود ولی در فرضیه دوم دیده می‌شود که اثر تورش تجمعی با دخالت متغیرهای کنترلی توانست مدل را حدود ۴۶ درصد تبیین کند بنابراین محافظه-

کاری شرطی براساس مدل BKN تحت تاثیر اثر تورش تجمعی قرار گرفت ولی این تاثیر مثبت بود یعنی اثر تورش تجمعی باعث افزایش رویه محافظه کاری براساس مدل BKN می‌شود. بنابراین این فرضیه تایید می‌شود.

۷. منابع فارسی

۱. ابراهیمی کردلر، (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین هزینه‌های سیاسی و محافظه کاری در بورس اوراق بهادار تهران بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره، ۵۷، ص ۳-۱۶.
۲. بنی‌مهد؛ بهمن و تهمنه باغبانی، (۱۳۸۸). اثر محافظه کاری حسابداری، مالکیت دولتی، اندازه شرکت و نسبت اهرمی بر زیان‌دهی شرکت‌ها، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۱۶ (۵۸): ۵۳-۷۰.
۳. حسنی، محمد، (۱۳۹۲)؛ حساسیت محافظه کاری حسابداری نسبت به کیفیت حسابرسی؛ مجله دانش حسابداری/ سال چهارم، ش ۱۵، ص ۱۴۹ تا ۱۷۲
۴. رامشه منیژه، ملا نظری مهناز (۱۳۹۳)؛ بیش اطمینانی مدیریت و محافظه کاری حسابداری، دانش حسابداری: بهار ۱۳۹۳، دوره ۵، شماره ۱۶، از صفحه ۵۵ تا صفحه ۷۹.
۵. ستایش، محمدحسین و جمالیان‌پور، مظفر (۱۳۸۹)؛ بررسی وجود محافظه کاری در گزارش‌گری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پیشرفت‌های حسابداری، ۲(۱): ۸۵-۱۱۹.
۶. ستایش، محمدحسین و شمس‌الدینی، کاظم. (۱۳۹۲)، بررسی سازه‌های مؤثر بر سطوح محافظه کاری حسابداری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری. ۴ (۱۴): ۱۰۹-۱۲۷.
۷. فخاری، حسین و شادی رسولی (۱۳۹۲). بررسی اثر محافظه کاری و کیفیت اقلام تعهدی بر کارایی سرمایه‌گذاری، پژوهش‌های حسابداری مالی؛ ۲(۸): ۸۱-۱۰۰.
8. -Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of Accounting and Economics*. 25: 1-34.
9. -Beaver, W. and S. Ryan. (2004). Conditional and Unconditional Conservatism: Concepts and Modeling ,Working paper, Review of Accounting Studies Conference .
10. -Gervais, S., Heaton, J.B., and Odean, T. (2011). Overconfidence, compensation contracts, and capital budgeting. *Journal of Finance*, 66: 1735-77.
11. -Iatridis,G .(2011). Accounting disclosures, accounting quality and conditional and unconditional conservatism. *International Review of Financial Analysis* . 20(2)(Apr):88

12. -Malmendier, U.; G. Tate; and Yan, J. (2011). Overconfidence and early life experiences: The effect of managerial traits on corporate financial policies. *Journal of Finance*, 66: 1687–733.
13. -Heaton, J. (2002). Managerial optimism and corporate finance. *Financial Management*, 31: 33–45.
14. -Tan L., (2013) Creditor control rights, state of nature verification, and financial reporting conservatism , *Journal of Accounting and Economics* 55 PP. 1–22.